

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱՐՈՎՊԵՆ

1862 301 415 15

10. 11. 2.

[illegible]

Ե.Օ. Դ. ԷՅԻՒՆ

E. O. R.

Ահա դպրոցին տնօրէնութեան կողմանէ
տեղանին վրայ, եղած ատենախօսութեան օ-
րինակը, ուր դպրոցական տաշտօնեայններէն ՚ի
զատ տեղանակից էր նաև գիւղիս Արժանա-
պատիւ քարոզիչ վարդապետը հանդերձ բո-
լոր քահանայիւրք :

Պատուարժան Դատաւորք և Վարժապետք
ու սիրելի Աշակերտք :

Վարժարանիս պաշտպան երանելի Սրբոց
Թարգմանչաց տօնախմբութեան Հանդիսին
առթիւ ձեզի հետ մէկտեղ սեղանակից գըտ
նուելով, կրկնակի ուրախութեամբք լցուած
է սրտերնիս: Վղգային դպրութեան հեղի
նակն եղող այս երանաշնորհ Հայրապետաց
Սահակայ և Սեսրոպայ յիշատակը՝ որ դա
րուց ՚ի դարս պիտի փառաւորուի, այս տարի
աղնիւ և աղգասէր Ղիւղացւոց կողմանէ այս
պիսի շքեղ կերպիւ կատարուիլը՝ իրենց ազ
գային դաստիարակութեան և մասնաւորա

պէս վարժարանիս վրայ ունեցած համակրու-
թեանը հաւաստիքն է : Արկէ խրախուսեալ
պիտի ջանամք անոր յառաջագիմու թեանը հա-
մար ամենայն աշխատութիւն չի խնայելով՝
ձեռքերնուս եկած ծառայութիւնը մեր սի-
րելի գիւղացւոց նուիրել : Իրենց ուսումնա-
սիրական և ազգասիրական ոգին, ապագայ սե-
րնդեան սրտին ու մտքին մէջ տպաւորելու
համար ունեցած բաղձանքներուն գործադիրն
ըլլալու բարեբաղժութիւնն և պատիւնն ու
նենայոյ :

Այն օրուքնէ ՚ի վեր որ գիւղիս պատկա-
ռելի թաղական խորհուրդը՝ իւր վստահու-
թեամբը զմեզ պատուեց, դպրոցական տես-
չութիւնը մեզի յանձնելով, մեծամեծ դժ-
ուարութիւններ կային յաղթելու զայն բա-
րեկարգելու համար. բայց ձեր անձնանուէր
աշխատութիւնը ու բանիբուն գործակցու-
թիւնը մեզի յանձնուած փափուկ պաշտօնին
դժուարութիւններն դիւրացուց, և հիմայ
որ դպրոցը բարեկարգ վիճակի մը մէջ մտած

է, կրնամք իրեն ատենօք ունեցած համբաւը վերստին ստանալու յոյս ունենալ՝ Գեղացւոց ուսումնասիրական եռանդին ապաւինելով:

Այո, սիրելի աշակերտք, այս վարժարանը որ ձեր դաստիարակութեանը կը ծառայէ այս օր, ժամանակաւ ազգին այնպիսի օգտակար անդամներ հասուցած է, որոնք թէ եկեղեցական և թէ աշխարհական վիճակի մէջ համբաւաւոր անձինք եղած են, որով գպրոցական տարեգրութեանց մէջ ալ թաղական վարժարաններուն առաջինն ըլլալու պատիւը ոչ ոք իրմէ կրնայ յափշտակել: Պարտքերնիդ է աշխատիլ որ ազնիւ և ազգասէր գիւղացւոց՝ ձեր վրայ ունեցած խնամոցը ըստ արժանւոյն պատասխանելով, օր մը իբրեւ անձնանուէր աղգասէրներ հանդիսանաք, ձեր բաղմբերախո Վաստուտաց ջանիւքը: Կ'առաջարկեմ ուրեմն խմել այս բաժակը անխափ բոլոր ուսումնասէր գիւղացւոց կենացը, որք այս ճոխ սեղանով կուղեն հասկընցել թէ մտաւորական մշակութեան բեղմնաւոր հացն ալ այսպիսի առատ կերպիւ պիտի մատակարարեն Հայ մանկուոյն սրոց վրայ է ազգին ապագայ բարեւաւութեան յոյսը: Խմէ՛ք գիւղիս արգոյ հասարակութիւնը ներկայացնող թաղական խորհրդոյ ազգասէր անդամոց կենացը՝ որք իրենց նուիրական պաշտօնը յանձն առած օրերնուն ի վեր ամենեւին բան մը չի խնայեցին դպրոցին բարեկարգութեանը համար, և իրենց բարի տրամադրութեանցը վրայ ապաւինելով պայծառ ապագայ մը կը գուշակեմք գիւղիս մէջ գտնուած բոլոր աղքատուտ հաստատութեանց և մասնաւորապէս մեր վարժարանին համար: Խմէ՛ք բոլոր աղգային վարժարաններու և մասնաւորապէս մեր վարժարանին մէջ աշխատող դասատուաց և վարժապետաց կենացը՝ որոց յաւիտեան երախտագէտ պիտի ըլլաք: Այլ վերջապէս խմէ՛ք առ հասարակ Հայ կեդերին ուսումնասէր և օրինասէր Մասին կենացը, որք իրենց ժողովրդեան հետ միշտ հաշտ մնալով խաղաղութեան և ուսումնասիրութեան ոգին կը քարոզեն:

Ահա խումբ-խաբուրդը Ս. Պ. Վարժարանի աշակերտներէն Պ. Բ. Յ. Ա. ին ճառը, զոր կարգաց Սրբոց Թարգմանչաց հանդէսին օրը:

Անկար է, Տեառք իմ և Եղբայրք, անկար է որ ուշի ուշով նկատեմք աշխարհիս անցքերն՝ և տին յանդիման չափանք որ՝ Ամենախորող Աջ մը կայ,

որ կը տնտեսէ և կը մատակարարէ զամենայն ինչ: Այն Գերազոյն Լաիկ որ իր Հունչը ողնչին դէմ արձկելով՝ անմիջապէս ծագեցոյց զտիեզերս՝ որ բիւր բիւրոց աստղներով զարդարուած իւր Հեղինակը ողջունեց. նոյն ինքն է որ ոչնչէ ազդ մը յառաջ կը բերէ, կը բարձրացնէ. և մինչդեռ ահաւոր զարմանքով զայն կը նկատենք, ինքը կը կործանէ զայն, և անոր աւերակացը վրայ կը գրէ անջինջ տառերով « ողնչութիւն, ողնչութիւն »: Ինքը՝ ցասուցեալ տէր և իշխան՝ կը հրամայէ Ովկիանոսին՝ ողորկ ջնջել գերկիրը. կը հրամայէ կայծակներուն՝ որ կործանեն, ժայռերն ու աշտարակները, կը հրամայէ շղթայազերծ մրրկաց որ խռովեն և ամբոխեն ծովերը. բայց ինքն միանգամայն խանդակաթ հայր՝ կը խրկէ իր անուշ սիւզն ու ցօղկը որ ըրանց մէջ մոռցուած ծաղիկը սնուցանեն. կը յղէ խաղաղութեան հրեշտակը ի պահպանութիւն Ալիկոնին որ իր բոյնը ալքներուն վրայ շինած է, և փոթորիկը զայն կ'որորէ. ինքը վերջապէս ծռելով տնանկին խրճիթը տառապեալ սրտից վրայէն կը ջնջէ արտասուաց արիւնախառն կաթիլները և անոնց վրան « յոյս և անմահութիւն » կը գրէ: Այլնք մեր չորս կողմը և կը տեսնենք որ ժամանակն իր կամացը և անմատոյց խորհրդոցը պաշտօնեան է: Եթէ կարենայի Հիմոյ ձեր մոտաց առջին նկարել անցեալը, պիտի տեսնէիք յորձանաւատուտ մեզ մը՝ յորում ազգը և Թագաւորութիւնը գահավիժեր են. պիտի լսէիք խառնամբոխ աղաղակ մը, պիտի զարհուրեր ձեր սիրտը, մանաւանդ հոն նշմարելով ձեր հայրենիքն ալ. առաքիլութեան անունը միայն այն ահաւոր յորձանաց մէջէն կը բարձրանայ իբրեւ երկնածայր հրեղէն սիւն մը: Իսկ թէոր ապառնիկն վրայ դարձնենք մեր աչքը՝ իր աղօտ և յիզ յիզուկ ճակտին վրայ բիւրաւոր յոյսեր, բիւրաւոր հրապոյրներ կը տեսնենք: Մենք անցելոյն և ապագային միջավայրը կեցած՝ հայրենասէր ոգիք՝ կիմանանք վերջապէս որ զտիեզերս տընորինող Աթախնամութիւնը զմեզ չի ձգեր ձեռքէն. խուլ ջրլանք անոր ձայնին որ կը նշէ սրտերնուս մէջ « Օ արթիւր ազգդ Հայոց »: Կիմանանք որ երկու պարտք ունինք մեր վրայ, այսինքն անցելոյն փառքը անաղօտ պահել, և ապագային փառաց ասպարէզ մը բանալ: Իմանանք վերջապէս որ Աստուած մ'ունինք պաշտելու, Երկիր մը՝ օր մը անոր սուրբ ծոցը հանդէսը, Հայրենիք մը՝ ոգւով չափ սիրելու, Օրէնք մը՝ անոր համեմատ վարուելու, և Տէր մը՝ նազանդելու, և այն ատենը միայն ճշմարիտ ազգասէր կրնանք ըսուիլ, երբ այս զանազան պարտքերն անթերի կատարեմք:

Երկար ատեն՝ այն երկիրը որ կրկին անգամ մարդկութեան և իմաստութեան որորան եղած էր, տգիտութեան խաւարամած թիւոցը տակ կը հեծէր:

ձեզի կ'սպասե՛. մի մոռնա՛ք վերջապէս որ մեր նախնի դիւցազանց ստուերները ձեզի կը նային, և իւրենց այնչափ արդար քրտանց և արեանց առարկայն ազգը ձեզի աւանդեր են, զձեզ կը նկատէ քաղաքակիրթն Լեւոպա. ձեզի վերջապէս ապագայ դարերն կ'սպասեն:

Իսկ դուք ո՛վ երկոքին Ղրաքունք Լյարատայ Սահակ և Սնորոպ, որ աշկիեզ քնարովիք երբեմն դառնակսիծ արտասուքներ կը թափէիք Հայաստանայց Սօր մահացու վերքերը նկատելով, և մարգարեական ոգւով ապառնոյն մէջ կը մաշէիք: Չեր աղքատ ցիր և ցան եղած և անտէրունջ մնացած, սփոփեալ աչքերնիդ աղէ այս իմաստուն և հայրենասէր կաճառիս վրայ դարձուցէք. արծարծեցէք ամեն ոգւոյ մէջ այն անշէջ հուրը որ ձեր հոգին կը վառէր. բարեբաստիկ և երկար օրեր պարգեւեցէք Հայաստանայց ակմբեղոց, որ այս վայրկենիս ձեր երկնային ոգւոցը դիմաց կ'ուխտեն Սեբ, Սեբ յաւիտեն տնական առ ազգն. տուք այս մատաղերամ մանկըւոյս եռանդ, ձեր երկնքն թաց դարշապարանացն հետեւելու. անոնց մատաղ սիրտը նմանի անուշախտենի բուրվառի մը և շրթունքներէն միշտ հայրենիաց քաղցր անուններ ելլեն: Շնորհեցէք ամենուս ալ խանդակաթ գործով հայրենաց՝ որ մտքերնուս աչքերէն վերցուելով մահացու քօղ, որոշ կարենանք տեսնել այն աստղահիւս անթառամ պսակներն որ ամեն ճշմարիտ հայրենասիրաց պատրաստուած են. և թէ որ իմ ալ ուխտս լսելով վառի սրտերնուս մէջ ճշմարիտ սիրոյ կրակը՝ ո՛հ ընդունեցէք Հարք, այն նրէրն ալ զոր պանդուխտ որդիք կընէ, ընդունեցէք այս մրտնիւնները զոր դողդոջուն ձեռքը ձեր անմահ գերեզմանին վրայ կը սփռեմ:

Լ. Յ. Լ.

Որովհետեւ մեր նորատակը ըստ բաւաւ հանի մեր արդոյ բաժանորդաց փափաքը կատարեն է, նոցա խնդրանքը կը խօստանամք երբեմն ռամկական սիրահարական երգեր ու ընտիր նամակներ ալ հրատարակել Հանգիստ մէջ, զորս դուրսէն ալ կընդունիմք, այս պայմանաւ որ խրկած յօդուածին տակ կանոնաւոր ստորագրութիւն ըլլայ ոչ թէ սկզբնատառեր միայն, եթէ ուղեն աստղանիշով կամ սկզբնատառով և կամ ամբողջ ստորագրութեամբ կը հրատարակեմք:

Ռամկական երգ: Բան առ սիրոնի:

Իմ սիրուհւոյս ո՞ր մէկ ձիրքեր
Գրեմ պատմեմ որ սիրոս հանգի . . .
Բայց իր ընթացքն ան . . . անվայել
Զիս յուսահատ կընէ յայտնի:
Սէկ հեղ տեսայ սիրոս կապուեցաւ,
Ալ մինչև ցարդ չբաժնուեցաւ,

Մագնիսի պէս իրեն քաշեց
Պաղ սրտիս մէջ կրակ ձգեց:

Հանդարտ արիւնս հեղեղ դարձաւ
Զիս զգացմանցս գերի ըրաւ,
Բոլոր գիշեր մնամ անքուն
Կը մտածեմ, կը խորհիմ անհուն.

Իսկ զօրն 'ի բուն մնամ անգործ
Երբեմն գանդատ ու երբեմն կոծ
Կընեմ, աւաղ անմխիթար
Կը տառառիմ միշտ անդադար:

Ըհ սիրուհիս մ'ընէր այգպէս,
Այս աշխարհիս տէրը դու չես,
Այսօր ողջ եմք երկիր մերն է
Վաղը մոխիր կ'դառնամք մեզք է:

Ըյդ հասակդ՝ որ իբր ծառ բարդի
Սիրուն աչերդ՝ որ հուր վառին,
Կարմիր այտերդ կեղև նախ,
Մի խաբուիր դու, շուտով կանցնին:

Ըլ հերքէ այդչափ նազեր,
Գեղեցիկութիւնդ թող քեզ չխաբէ
Կանցնի շուտով բոլորն սուտ է,
Սիրէ՛ք զերար, սիրէ՛ք սրտէ:

Ս'ըլար անգութ մի զլանար,
Խոժոռ դէմք մը ինձ ցոյց մի տար
Սիրոյ նշան մ' միայն խնդրեմ . . .
Ճոխ պարտիղէդ խնձոր մ' կուղեմ:

Բարոյական լծիւ:

ԱՆՄԵՂՈՒԹԻՒՆԸ միշտ կը փայլի ինչպէս տրեւակը ամպի տակ:

Ինչպէս արեւին պայծառութիւնը կուրին համար չէ, նոյնպէս ամբաստանեալի մի անմեղութիւնը անիրաւ դատաւորին համար:

Իթէ դատես, մի սպառնար յանդիմանութեամբ, տուր դատելոյն խօսել համար ձակ:

Չէ պարտ կամակոր ընել 'ի կածիս զի, միշտ սխալանաց ենթակայ է կարծիքը:

Ըլաւ է ամենայն ոք սաշտպանել զիւր դատ:

Չէք բանից բազում անգամ զանմեղն իբր մեղապարտ, և զմեղապարտն իբր անմեղ կացուցանեն:

ԻՐԱՒՈՒՆԻ ՈՉ ՄԵՌԱՆԷ:

ԻՄԲԱԳԻՐ - ՏԵՕՐԷՆԻ

ԹՈՎՄԱՍ Պ. ՊԵՌԵԱՆՅ

ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

Ի ՂԱԼԱԹԱ Կ. ՊՕԼՍՈՅ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻԻՀԷՆՏԻՍԵԱՆ

ՀԱՅՈՅ ԵՆԵՆԵՏԻՈՅ ՓՈՂՈՅ ԹԻԻ 17